

La via racional i progressista d'un robot cap a la independència

DAVID MIRÓ

“Les nacions no han existit sempre, ni existiran per sempre”. Fugint de tot essencialisme

nacionalista, Ignasi Llorente (Barcelona, 1973) traça al seu *A la recerca del benestar* el camí que porta des del racionalisme progressista fins a la causa independentista, sense cap estació intermèdia ni apel·lació sentimental. L'autor, que va ser portaveu d'ERC durant la presidència de Joan Puigercós, porta fins a l'extrem la doctrina del gran renovador de l'independentisme català, Josep-Lluís Carod-Rovira, i deslliga completament la causa de l'estat propi (una simple eina per millorar el nostre benestar) de qualsevol vel·leïtat identitària.

Per això l'autor es carrega d'arguments i proposa un viatge en el temps, des dels primers *homo sapiens* fins a l'actualitat, per demostrar que l'únic objectiu que ha guiat els humans des de l'inici dels temps és la recerca del benestar dels seus. I, per tant, tant les religions com les burocràcies estatals han estat, en certa mesura, desviacions d'aquest objectiu inicial que només han beneficiat unes elits molt concretes.

Aquí Llorente ens proposa un suggestiu exercici de ciència-ficció: ensenyar a un robot quina és la doctrina nacionalista. El fracàs resulta absolut, per la qual cosa l'autor afirma: “Poso en dubte que [el nacionalisme] sigui una forma de fer política, ja que es mou en el terreny dels sentiments i no pas en el de l'organització administrativa”. I continua: “Es pot ser nacionalista sense tenir cap projecte mediambiental ni de cohesió social [...] Precisament perquè no és una proposta política concreta es pot modular igual que un altaveu de música”.

Per contra, l'independentisme té un objectiu clar: millorar la qualitat de vida de les persones. “Hi ha qui veu en la construcció d'un estat propi un objectiu en si mateix, i hi ha els qui, en canvi, creiem que és una eina”. Llorente somia en un món hiperracional en què la lògica científica s'imposi per damunt d'altres consideracions. Un llibre que ens trasllada als salons de la Il·lustració al preu d'obviar una cosa tan humana com la irracionalitat. ♦

ALA RECERCA DEL BENESTAR
IGNASI LLORENTE
ANGLE EDITORIAL
189 PÀG./18€

GETTY

Perquè tot el que viu és sagrat

VÍCTOR OBIOLS

En el seu esplèndid recull d'articles titulat *Sota el signe del fenix*, (2008) Carles Miralles obre i tanca el llibre, significativament, amb sengles textos dedicats a Segimon Serrallonga. No em sé estar de citar-lo literalment, per la contundència de la seva formulació: “En una cultura que no fos tan feble i desarticulada, tan desorientada i acomplexada, l'obra de Serrallonga hauria trobat reconeixement, no hauria quedat tan en la fosca. Perquè el que caracteritza una cultura normal, amb projecció, no és només que compti amb primeres figures com ell, sinó que sàpiga què fer-ne, que pugui assegurar-ne la difusió, la dimensió social”. A penes quatre o cinc anys més tard les paraules de Miralles ressonen lúcides i ombrívoles, sent com són trist-

tament vigents i extensibles a tants altres casos.

Hem hagut d'esperar deu anys perquè veïés la llum aquesta reedició de les versions serrallonguianes de Blake, que l'autor havia deixat a punt, el 2002, per a la impremta, un llibre publicat l'any 1981 a *Llibres del Mall* que era, de fa temps, exhaurit. Podem acontentar-nos, ben mirat, del nombre proporcionalment alt de traductors de Blake al català, sobretot si tenim presents les paraules aterridores de Miralles: Manent, Bartra, Turull, Desclot, Serrallonga. El cas que ens ocupa, però, és particular, i ja ens ho fa saber el mateix Segimon a l'inici del seu pròleg exegesi –i ens ho recorda el curador Francesc Codina a la nota preliminar–: es tracta d'una traducció nascuda en principi d'un impuls de creació davant l'estrany poema que presideix el llibre. La potència i la “pura reverberació d'idees” es convertia en esperó per traduir, amb una

LES NOCES DEL CEL I L'INFERN
WILLIAM BLAKE
TRAD. DE SEGIMON SERRALLONGA
EUMO
120 PÀG./19€

“passió per l'impossible”. Com a traductor, Serrallonga sempre exerceix de poeta. I en el cas de Blake és patent el magnetisme que l'anglès va exercir en el torellonenc, imbuït d'un geni poètic que l'agermanava, en més d'un aspecte, amb Blake. Estava, a més a més, equipat d'un bagatge teològic i erudit que li permetia comentar de manera brillant el desenvolupament i el contingut del poema blakià, ple d'obscuritats i intuïcions visionàries. Ell mateix ho deixa prou clar: “Han estat els resistents per raons fondestes, com Blake, els qui paradoxalment han mantingut al llarg dels segles la possibilitat de guardar per a l'home les fonts de la vida.” Blake, com Kómsenski i Hamman, qüestiona el Segle de les Llums i no es deixa enlluernar pels fars de la Raó que ens estan duent al desastre. Serrallonga en parla en el pròleg i no és en va que defensa una obra com aquesta.

Les noces del cel i l'infern és una obra satírica i filosòfica. Fa referència, en el títol, al llibre de Swedenborg, *Cel i Infern*, en què advoca per un equilibri espiritual entre el Bé i el Mal en un univers essencialment estàtic. No és tant un llibre profètic amb “un missatge” com un tractat filosòfic, pensat per preparar la comprensió dels mites dels darrers llibres. Expressa en ell la doctrina de la necessitat de contrariar. “Sense contrari –insistia Blake– no hi ha progrés”. Les “Fantasies memorables” són paròdies sobre Swedenborg, i els “Proverbis de l'infern”, el més conegut del llibre. En l'essència de la poesia rau la capacitat d'expressar aquesta percepció sensitiva de veritats eternes per a benefici de l'home ordinari. Blake concebia aquests poemes com a gravat, pintura i grafia alhora. A diferència de la resta dels *Llibres il·luminats*, està escrit en vint-i-set gravats quasi íntegrament en prosa. El país necessita recuperar i divulgar l'obra de Serrallonga, urgentment. ♦

Entre Àsia i Europa

ENRIC SÒRIA

Les primeres pàgines d'*Alí y Nino* ens revelen amb ironia i sensibilitat la paradoxa del seu protagonista: és asiàtic i europeu al mateix temps. La seua vida serà una contínua oscil·lació entre el món que enyora i que idealitza, que té la bellesa salvatge del desert i el refinament reclus de l'art persa i, d'altra banda, el del càlcul reflexiu i l'amor entre iguals, que el repel·leix i el sedueix alhora, i que, per molt que l'espante reconèixer-ho, també és el seu.

El Caucas és un laberint polític i cultural. Ho era fa 100 anys i ho continua sent ara. Així, no ha d'estranyar que la novel·la més coneguda de l'Azerbaidjan es publicara en alemany el 1937, amb el pseudònim de Kurban Said, i que la discussió sobre qui n'és l'autor haja fet córrer rius de tinta i encara avui siga un assumpte disputat. També els conflictes que la novel·la retrata perviuen ara mateix. Pel que sembla, l'autor del cor de la novel·la va ser Yusif Vazirov, més conegut com a Yusif Vazir Chamanzaminli. Es tracta d'un escrip-

tor àzeri que s'exilià a París el 1920, quan l'exèrcit roig va posar un sagrant punt final a la república de l'Azerbaidjan. Allà va escriure una novel·la plena d'ecos autobiogràfics i allà la va deixar quan decidí tornar al seu país, el 1926. El 1940 va ser emprisonat per les autoritats soviètiques i el 1943 va morir en un camp de concentració. L'altre autor de la novel·la és més enigmàtic, Lev Nussimbaum, jueu convers a l'islam, exiliat a Viena, drogoaddicte i prolífic redactor de novel·letes, pamflets antibolxevics i exaltacions d'un Caucas que havia perdut als 14 anys. Nussimbaum va reescriure part del text i va afegir-hi extensos fragments plagiat d'un altre escriptor, el georgià Grigol Robakidze, per embolicar més la troca. Finalment, la baronessa Elfriede Ehrenfels va dir que la novel·la era seua i la va publicar a Viena, un any abans que els nazis envaïren Àustria.

El lector pot sospitar que el text resultant deu ser un garbuix de retalls mal sargits. No és així. *Alí y Nino* és una novel·la d'amor densa i lírica, amerada de fatalisme i d'enyor, que s'inscriu amb cert en la gran

ALÍ Y NINO
KURBANSAID
TRAD. D'ISABEL PAYNO
LIBROS DEL ASTEROIDE
296 PÀG./18,95€

tradicció oriental de Laila i Maimun i que, a més, descriu l'escissió de les identitats entre àzeris, georgians i armenis, dins la gran falla tectònica de les civilitzacions del Caucas, amb notable lucidesa. Àsia i Europa, cristianisme i islam, passat i futur, fugida o lluita, són les opcions que cada personatge ha de triar en un present convuls, quan la fràgil convivència que representaven alternativament les ciutats de Bakú i de Tbilissi s'ha esvanit. És cert que *Alí y Nino*, a causa de la seua complicada gestació, té digressions que enterboleixen la trama i que la bellesa de la prosa no sempre se sosté al mateix nivell. Hi ha moltes pàgines d'una imatgeria hipnòtica, escrites amb màestra, i d'altres més planes. Però en conjunt és una novel·la molt suggestiva i rica d'implicacions. La visió que dona en els primers capítols de la ciutat antiga de Bakú i de la majestuosa sequedat del desert que l'envolta és memorable. Amb l'amor a la dona hi ha l'amor a un món i una forma de ser que són incompatibles, i tots ells tan efímers com els amants mateixos. El millor d'*Alí y Nino* habita en el dolor d'aquesta ferida. ♦